

ПОЛЬЩА — КОЛЬОНІА ФРАНЦІЇ.

Молодий ще французький промисловий капітал, та велика вже його несаможитність. Зависимий ще самий від своєї американської опіки, погугує він та обіймає сіткою визиску ті країни, що індустріально слабші від нього, і кровю та потом висисав з трудових працюючих мас своїх колоній та напівколоній старість ся розпочати боротьбу зі своїми сильнішими конкурентами.

Одну з таких країн, як неіснуючий павук — імперіалістичний французький капітал — обмотує своїми сітками переміну в цілковиту свою колонію, творить і нібишляхецько-буржуазна Польща. Капітал провадить свою роботу двома дорогами, підсилює з однієї сторони шовіністично-зборочну політику націоналістичних кругів і дає кредити на зброю, амуніцію і військову, та в сей спосіб узяв до Польщі економічно від себе, а з другої сторони викуплює всі індустриальні заводи та жерела сировини в Польщі. Перша дорога — «довга Польща» — загальнозвісна. На військову платити Франція денно 1,000,000 фр. Заграничні довги Польщі вилізють у свійому експозе польський міністер фінансів Міхальський. Цікавіша та друга сторона політики французького капіталу, а саме викуплюване всіх індустриальних і земельних багатств Польщі.

Найважливішу частину індустриального багатства даного краю творить металевий промисел. Хоча польська металеві індустрія і слаба і не високо розвинена, але і на ній наложив свою хвиляву руку металевий французький трест «Metalurgique Belge-Francaise». Названий трест і інші залежні від него фірми зумили в короткому часі викупити всі металеві заводи й випалюючі печі (Hoefen) в Польщі. І так купили «Туту банкову в Домброві», «Сосновицькі фабрики і рур і заліза», «Старохи-вицькі залізні фабрики», «Печі випалюючі чауни в Радомську» і багато менших та дрібніших заводів. Зосередивши в своїх руках всю металеву індустрію Польщі, вкладають вони в ній свої капітали, і по найновішим відомостям сей вище названий трест приступав до будови на території Польщі великих амуніційних фабрик. Так опинилася голова галузі модерної індустрії в Польщі в руках французького капіталу.

Другий важний засіб нової господарки се вугіль. Копаляні вугля на Тешинському Шлеску знаходяться вже від давня в руках Франції. Горішнішескі копальні на основі мирового договору підпадають впливам Франції, а найновіші висті варшавської преси доносять про переговори, які

провадить американсько-французькі трести в справі закупки горішно-шлеських копальні вугля.

Нафтові терени, які знаходяться під пануванням шляхецької Польщі, опинилися в руках французького тресту «Societe des Petroles de Dombrova». Так що вся металеві індустрія, копальні вугля, земельні багатства роки сьогодні в руках Франції.

Вплив того колоніального становища Польщі супроти Франції відбивається на економічному розвитку колонії в користь матірної країни. Французький капітал, підпороюча падаючи Польщу, укладаючи позички та кредитів шляхецькому правительству, заздалегідь обезпечив себе. Згідно з колоніальною політикою материнських держав в своїх колоніях, то значить безконтрольне викисовуване індустриальних заводів і сировини, не сміє Польща мішати ся в французьку індустрію і заготовку сировини, ні накладати на них ніякого податку. Польський члвх і схибно-галицький робітник віддає створену надвартість прямо в руки французького капіталіста. Крім сього примушує капітал залежний від себе шляхецьку владу тримати робітників в послузі, а польський робітник, нібито працюючи для своєї вітчизни, за найменшу в Європі платню напихає ситою парижському банкірови своєю працею бездонні кишені.

На покриття коштів державної адміністрації, удержане армії урядників і офіцерів лишилося тільки одна дорога, а саме оподатковуване дрібного трудового селянства. Соєм польський, хоча здержати вічну видачу грошей без ніякого покриття, наложив на ту класу тяжкі невинні податки — данину. Частина тільки з сього податку має йти на удержання цілого державного апарату, а решту поглине ненаситний капітал як процент за випозичені гроші та всякі кредити. Питане тільки, чи скоєне несити трудовий селянин та робітник в Польщі се податків яро, власної і французької буржуазії, або скине її і стане до будови нового устрою олертного на праці і колективізм.

Левич.

Замах російських монархів на Радека.

БЕРЛІН, 15. цвітня. — «Роте Фане» надрукувало сьогодня повідомлення про замах російських монархів на Радека. На чолі замаху стояв полковник царської армії Малецький. «Роте Фане» обіцяє в найближчі дні відкрити деталі згаданого замаху та дружнє відношене висшій німецької поліції до сеї справи.

ПОЛЬЩА НЕ ВПУСКАЄ НА УКРАЇНУ ІНТЕРНОВАНИХ ПЕТЛЮРІВЦІВ.

Питане про репатріацію б. жовнів білих армій піднято було українсько-російською делегацією в мішаний комісії по репатріації ще при кінці літа 1921 року. Тоді ще було передано польській делегації текст амністії В. Зіду Рад У. країни і запропоновано приступити до репатріації.

Заховуючи своє відношене до репатріації по причинам чистого формального характеру, польська делегація вимагала амністії ВІВВК. для б. жовнів російських білих армій, відмовляючись за відсутністю такої переводи репатріацію інтернованої армії У.Н.Р.

Українсько-російська делегація цілим рядом відношене заявила польській делегації протягом всієї другої половини 1921 року своє шире бажане, приступити до репатріації негаличеського до початку морозів, маючи на меті позбавити росіянина в трох таборах Шташково, Каліш, Шипорно б. жовнів армії У.Н.Р. від холоду в неопалених вогких бараках-землянках та недоїданню.

Польська делегація своєї згоди не дада. Навіть більше. Не тільки не погодилась приступити до репатріації масової, а зробила цілий ряд арештів над тими інтернованими, що втікали від неможливих умов таборового життя, прибували до Варшави, до українсько-російської делегації з наміром поїхати на Україну. Так було заарештовано і навіть побито полк. Трохименка, а тих інтернованих з армії У.Н.Р., що виявили бажане їхати на Україну, таборове начальство обвинувачувало в більшовизмі і вислало в табір Домбе, спеціально призначений для таких жовнів. Так було з старшинами: Малецького, Ковальчука, Романенка, Терещенка і урядовцем Колодежом з цілою низкою інших.

Помічаючи на кінці літа та на початку осені 1921 зміну в настроях інтернованих, що виявила ся в бажанні їхати до дому, польське таборове начальство та петлюрівське командо-ванє почало улаштовувати систематичні провокації. Робі-ось се в такий спосіб: проголошувалося, що початком без якої-б то не було угоди з українсько-російською делегацією, що бажано їхати на Україну нехай зголосять ся і будуть негайно відправлені. Такий факт трапив ся 12. січня 1922 року в таборах Каліш та Шипорно. Зголосялось там до 100 осіб. Частина з них після того було заарештовано (Езюренський, Римешевський, Савченко, Розумяк, Кулинич, Удовиченко) та відіслано до лаки (карцер), а решті не було вжити від найбільш реакційних елементів серед петлюрівців, а особливо знущалось командо-ване.

Треба заявити, що наперекір тим несправдливим завіренням нас з боку польської делегації, по таборах інтернованих задержано всі ознаки дієвої військової організації армії У.Н.Р.

Таку саму провокацію проголошено в табір Шташково 24. лютого 1922 року, де записалось кілька десятків, між ними також полк. Липовецький і б. прокурор Камінець-Подільського окружного суду Русанов. Полк. Липовецького було побито і забрано всі його, приватні річі і разом відомлені дати розписку на відібрані річі. Русанов, що підписав прохоту проти побиття, так само було побито начальником таборової поліції Рибаківим і посаджено до лаки. Урядовцям польської таборової адміністрації Вантке вилував палач полк. Липовецького, аби зняти перстень. Той же Вантке побило інтернованого Сікорського.

Характерним є те, що зголошене до відъїзду на Україну польським таборовим начальством і командою армії У.Н.Р. трактується як страшний злочин, зрада, а сміхач, що пішов на такий крок, лишається вже з тавром большевика, та спокутує свої гріхи в паці (карцері) на воді та сухарах. Не дивлячись однак на такий терор з боку польського таборового начальства й петлюрівського командо-ванє, до відъїзду на Україну зголошується багато.

Заявивши бажане їхати до дому, роставують ся по окремих гірних бараках з проломаними покрівлями, через які тече вода. Бараки обведені колючим дротом. Тоді, як всі інтерновані мають можливість виходити навіть за межі табора, зголошені до відъїзду на Україну зачинено по бараках, часто їм не дають харчів по три дні (випадок установлений у Шташківі в цвітні місяці), а зимою не давали води і доводилось їсти брудний сніг. Полк. інтернований перебуває в загальному табір, він має кофтру та матрац, а як тільки він зголосять ся до відъїзду на Україну, з нього забирають все й примушують спати на голих дошках, а коли додати, що, коли багато з них не має навіть шенеї, та обути, то картина буде просто жалюва. Привезених із Каліша до Шташково для відправки до дому, було роставовано по бараках плямисто-тифозних тлі, як для відділяючих відведено було окремі бараки.

Але на сьому знущанні не кінчають ся. Польська адміністрація змушує тих, хто зголосять ся на відъїз, вивозити на собі бруд з виходків цілого табору. Тих, що відмовляються з бують та карують карцером. Так 21. лютого було побито старш. Муницького, що відмо-

Знане -- Масам.

(Докінчене.)

Метод навчання і налагодження звязку учнів (передлатників) з даними курсами для заочного навчання досягають таким (наприклад) чином:

Припустимо, що якийсь с.г. робітник, що мешкає в одному з глухих кутків прерії, хоче серйозно вивчити, наприклад, столярне ремесло.

І ось, постійно живучи в глухій прерії, часто густо маючи тільки несправдливий уяву про столярне мистецтво, а також не маючи навколо себе осіб, що знають столярну справу, сей робітник все-ж таки за допомогою висшезгаданих курсів для заочного навчання, яких є дуже багато в країні, з невеликою порівнюючи витратою грошевих коштів для сього і використовуючи до того тільки окремі, далеко не регулярні вільні години свого невеликого відпочинку, може, при впертому бажанні і звичайно, коли буде сумлінно і уважливо ставити ся до справи, в короткий термін вивчити бажану галузь праці або окремі «моменти» її. Не буду докладно тут зупинятися, як се роблять? Значачу тільки, що даний робітник чи через посередництво спеціального агента або особисто надсилає до бюро намічених курсів грошевий переказ або таке-ж зобов'язанє, вказавши в них мету свого листованія і додавши ще заповнену спеціальну анкету переважно щодо справ загальної спеціальної освіти тієї особи, її начитаності, її підготовчості і т. п. відомостей, що потрібні для найкращого вивчення даного діла.

Незабаром після сього він одержує з бюро таких курсів потрібні для перших кроків теоретичного і практичного вивчення певної дисципліни підручники, наочне приладдє і інструменти з якими і точними вказівками, з чого слід починати навчання, як його найкраще самому провадити, щоб воно дало учневі позитивні наслідки. Увесь курс навчання, в залежності від складності предмету, звичайно, розподілений на кілька серій або випусків (1—3—6 і більше). З огляду на се потрібний матеріал для навчання передлатникові надсилають не відразу, а в міру потреби. Але вернемо ся до нашого робітника, що

вив ся вивозити бруд, мотивуючи хоробого (ревматизм). З сього вольно відомошене Полькю до справи репатріації б. жовнів білих армій. Таке саме дієть ся і по таборах, де містяться ся бувші жовніри російської армії. Всі протести з боку українсько-російської делегації не мали жодного впливу, знущання та терор продовжувались і тепер продовжують ся, про що свідчить цілий ряд фактів. (Харків. «Вісті»)

хоче вивчити столярне ремесло і ознайомиться, оскільки можна конкретно, як він се робить?

Курси для заочного навчання, одержавши від нього потрібні відомості про його культуру і профтехнічну підготовку, надсилають сьому робітникові дві перші серії підручників з відповідними інструментами, наочним і шкільним приладдєм по столярному ремеслу. В сих підручниках повторюємо, докладно вказано, з чого слід почати навчання і як взагалі провадити само навчання. Тут же йому дають конкретні прості практичні завдання. Робітник, використовуючи вільний час, ґрунтовно вчить ся столярному ремеслу. Виконавши через деякий час все що запропоновано в першій серії підручників, він долавши всі виконані в даному ділі роботи, що відносять ся до сеї-ж серії, надсилає відповідне повідомленє на курси для заочного навчання. Сам же негайно починає вивченє другої шабля столярного ремесла, починає серйознішу працю, ніж він проробив уже. Курси для заочного навчання, одержавши зазначений матеріал сьому робітникові, в свою чергу (або вірніш особлива комісія останніх) старанно перевіряє виконану даним курсантом працю і коли вона вважає, що зазначену працю виконано задовольняюче, то тоді листовно повідомляє його про се, що він (робітник) досить добре засвоїв першу серію підручника в даній справі. Разом з сям йому пропонують в подібний же спосіб перейти до вивчення другої серії підручника з усіма практичними завданнями. Разом з сям бюро курсів надсилає йому третю серію підручників, додаткові інструменти і шкільне приладдє. Звичайно, останнє роблять тільки в тому разі, коли курси великі і охоплюють собою більш 2—3-ох серій.

В противному-ж разі, себто, коли працю виконано кепсько і, коли певно почувують, що дана особа вивчила кепсько сию дисципліну, в такому разі комісія надсилає учневі назад, звичайно, в перевірному і виправленому вигляді всю виконану ним працю, докладно зазначивши помилки, що зробив робітник, недбайливе виконанє і інші хибки, а також пояснивши, як їх слід виправити і що слід йому в даному разі робити.

Робітник, одержавши з курсів таку відповідь, в тому разі, коли комісія його працю визнала, що працю він виконав задовольняюче, продовжує вчити ся столярному ремеслу в складніший ступінь його, ніж попередній, себто працює по другому випуску підручника. В тому-ж разі, коли працю виконано незадовольняюче, то він, коли хоче

серйозно вивчити се ремесло, негайно припиняє вивченє другої серії і вертаєть ся до кепсько виконаної ним праці все з той-ж першої серії підручників; він знов спочатку виконує працю, користуючись при сьому з надісланих конкретних вказівок курсів. І тільки виправивши всі свої минулі хибки, він знов надсилає на курси виконану ним тепер працю. Коли тут на сей раз визнають, що працю виконано задовольняюче, то він негайно переходить вже остаточно до праці по другій серії. Але, коли трапить ся, що він і тепер кепсько виконав її, то йому курси знова надсилають її, знова такі передішлють йому помилки, що зробила ся особа, вказавши способи, як їх слід виправити. Так роблять обидві сторони до того часу, поки учень не засвоїть добре курс першого випуска підручників.

Се саме відбувається з другою, третьою і т. д. серіями до кінця. Таким чином за відповідною допомогою, маючи конкретні вказівки і під постійною контролею курсів над працює сеї особи, останна на протязі деякого часу проходить цілком курс навчання, в даному разі — столярне ремесло.

У вивченю чого небудь за допомогою курсів заочного навчання є великі переваги перед всіма іншими родами культурно-освітніх установ і організацій, що є у нас. А саме: курсантові по перше — що мешкає далеко від міста, не доводиться ся відірвати ся від повсякденної своєї праці для того, щоб спеціально приїхати у велике місто на певний, часто дуже довгий, термін, щоб прослухати курс даної дисципліни або дисциплін в стінах звичайних культурно-освітніх установ, по друге — не доводиться йому витрачати дорочний час на безкорисне пересування по місту з дому до школи і навпаки підчас навчання і по третє — ніколи не доводиться ся поспішати з навчанням, а через се не доводиться похачем засвоювати окремі знання, як часто густо в нас практикують на всіх короткочасних курсах і в деяких вищих освітніх установах, щоб в певний термін виконати всі завдання і через се не відстати при засвоєнні програми — мінімум від своїх товаришів по даній освітній установі. На шасте, при курсах заочного навчання нема сеї штучної галми і через се учень останніх може засвоїти курс або в найкоротший термін, напр., в один місяць, або навпаки, може його безмежно розтягти на кілька місяців і навіть років. Термін засвоєння повного курсу при американській системі виключно від підготовки сеї особи до вивчення даного курсу, індивідуального хвсту, кількості вільного часу, матеріальних коштів і т. п. важних життєвих обставин. Звичайно, дуже багатого залежить ще від самих курсів і характеру в них постановки сеї справи. І, нарешті, не менш велике значенє, ніж все попереднє, має те, що курси заочного навчання самою своєю апарату мимоволі, але певно, приносять свої учнів (передлатників) до самодіяльності, що так важлива в життю кожного громадянина і держави.

Нека.

Евген Вагра.

ЕКОНОМІЧНО-ПОЛІТИЧНІ ПРОБЛЕМИ ПРОЛЕТАРСЬКОЇ ДИКТАТУРИ.

Переклад П. Христонка.

(Продовжене.)

При організаційно-технічній будові суспільного господарства необхідно поперед всього розрізняти, які підприємства повинні бути об'єднані в одну центральну організацію і які повинні залишитись в місцевому керуванні. Се залежить в першу чергу від умов місцевих відносин. Ті підприємства, які положені в районах споживання їх виробів, так що ці останні не потребують далекого транспорту, повинні бути залишені в місцевому керуванні. До таких підприємств належать: водопроводи, газові улаженє, місцеві електричні центральні, міські залізничі (в тім числі трамвай), цегельні то що, майстерні для підготовки одєжі і обуви, великі і малі пекарні (хліба), городи, всі місцеві комунальні улаженє, громадські бані (лазні) і т. д. — Подібні підприємства взагалі не можуть бути доцільно удержані, а навпаки — можуть бути успішно ведені на комунальних (місцевих громадських) основах. Ті-ж підприємства, виробні яких призначені для задоволення потреб цілого населення краю, навпаки — вимагають єдиного технічно-організаційного керування. Таке керуванє найліпше може бути організоване на зразок капіталістичних трестів. Ідеальний зразок такої організації (як се роб-

лось при будові центральної підприємств в Угорщині) є такий:

Всі підприємства одної галузі промисловості об'єднані організаційно в одно велике централізоване підприємство, так що вони творять прості відділи останнього. Рахівництво і діловство окремих підприємств обмежують ся веденєм матеріальних книг і обробуванєм власних витрат; баланс складає лише централь. Про сировину і допоміжні матеріали для всіх об'єднаних підприємств дбає також централь; тим в коженній промисловості, електро-технічній, обувній, пекарській і інших. В Угорщині процес об'єднання окремих підприємств в великі центральні підприємства був затягнутий через неясні відносини в зовнішній політиці. Угорське радянське правительство, окуповане ворожо настроєними капіталістичними державами, оголошило, що майно чужоземних капіталістів не підлягає вивласненню, чи вивласнюється за повне відшкодуванє. Правда, пролетарське керуванє було ведено у всіх підприємствах без огляду на державну приналежність (государство) їх бувших власників. Але так поставила необхідність організації відділів обережне поведене з власністю чужоземних капіталістів перешкаждало знесенню самостійності багатьох підприємств, в котрих було вкладено закондорний капітал у великих розмірах. Звісно, з політичного боку не було жадних підстав думати, що диктатура пролетаріату в Угорщині зможе довго продовжитись в умовах ізоляції. Але правительството хотіло відстояти виграш час і відсунути можливо центральних господарських властей, складати на далі збройну інтервенцію капіталістичних держав, доки не розвинеть ся далі революція в часті в керуванні місцевими громадянськими підприємствами держав або поки не буде встановлено пролетаріату.

Подібним способом було побудовано центральні підприємства в Росії. Після відомостей, підприємствам давалася можливість звільнитись з становища самостійних господарств одиниць. Ся обставина перешкаждала повно-мю об'єднанню підприємств. До сього приєднав ся потайний але завзятий саботаж службачих, де-котрі вбачали в енергійно переведеній централізації загрозу їх становищу: явище, яке буде мати місце при кожній диктатурі.

Постійні труднощі для центрального управління продукцією творять партикулярні (вузькі) інтереси окремих областей. При за-галійній недостатці на добра (продукції), було зрозумілим бажанє місцевих властей, місцевих рад, взяти для свого власного вжитку ті добра, які вироблялись на їх території. Центральні організації весь час боролись з сими бажаннями; вони примушені були вживати супроти го-

лено воєнного звязку з Радянською Росією та Україною. Через се треба було зробити поступки в тім напрямі, що вивласненню чужоземним підприємствам давалася можливість звільнитись з становища самостійних господарств одиниць. Ся обставина перешкаждала повно-мю об'єднанню підприємств. До сього приєднав ся потайний але завзятий саботаж службачих, де-котрі вбачали в енергійно переведеній централізації загрозу їх становищу: явище, яке буде мати місце при кожній диктатурі.

Постійні труднощі для центрального управління продукцією творять партикулярні (вузькі) інтереси окремих областей. При за-галійній недостатці на добра (продукції), було зрозумілим бажанє місцевих властей, місцевих рад, взяти для свого власного вжитку ті добра, які вироблялись на їх території. Центральні організації весь час боролись з сими бажаннями; вони примушені були вживати супроти го-

лено воєнного звязку з Радянською Росією та Україною. Через се треба було зробити поступки в тім напрямі, що вивласненню чужоземним підприємствам давалася можливість звільнитись з становища самостійних господарств одиниць. Ся обставина перешкаждала повно-мю об'єднанню підприємств. До сього приєднав ся потайний але завзятий саботаж службачих, де-котрі вбачали в енергійно переведеній централізації загрозу їх становищу: явище, яке буде мати місце при кожній диктатурі.

Постійні труднощі для центрального управління продукцією творять партикулярні (вузькі) інтереси окремих областей. При за-галійній недостатці на добра (продукції), було зрозумілим бажанє місцевих властей, місцевих рад, взяти для свого власного вжитку ті добра, які вироблялись на їх території. Центральні організації весь час боролись з сими бажаннями; вони примушені були вживати супроти го-

лено воєнного звязку з Радянською Росією та Україною. Через се треба було зробити поступки в тім напрямі, що вивласненню чужоземним підприємствам давалася можливість звільнитись з становища самостійних господарств одиниць. Ся обставина перешкаждала повно-мю об'єднанню підприємств. До сього приєднав ся потайний але завзятий саботаж службачих, де-котрі вбачали в енергійно переведеній централізації загрозу їх становищу: явище, яке буде мати місце при кожній диктатурі.

Постійні труднощі для центрального управління продукцією творять партикулярні (вузькі) інтереси окремих областей. При за-галійній недостатці на добра (продукції), було зрозумілим бажанє місцевих властей, місцевих рад, взяти для свого власного вжитку ті добра, які вироблялись на їх території. Центральні організації весь час боролись з сими бажаннями; вони примушені були вживати супроти го-

лено воєнного звязку з Радянською Росією та Україною. Через се треба було зробити поступки в тім напрямі, що вивласненню чужоземним підприємствам давалася можливість звільнитись з становища самостійних господарств одиниць. Ся обставина перешкаждала повно-мю об'єднанню підприємств. До сього приєднав ся потайний але завзятий саботаж службачих, де-котрі вбачали в енергійно переведеній централізації загрозу їх становищу: явище, яке буде мати місце при кожній диктатурі.

Постійні труднощі для центрального управління продукцією творять партикулярні (вузькі) інтереси окремих областей. При за-галійній недостатці на добра (продукції), було зрозумілим бажанє місцевих властей, місцевих рад, взяти для свого власного вжитку ті добра, які вироблялись на їх території. Центральні організації весь час боролись з сими бажаннями; вони примушені були вживати супроти го-

НОВА ДРАМА.

Вже вийшла з друку і про-даєть ся в редакції «Укр. Роб. Вістий» нова книжка п. н.

ПЕРЕД БУРЕЮ

Є се драма на чотирьох діях, але мале боротьбу робітників в Росії за часів керування, на передодні пролетарської революції. Тому вона і називаєть ся «Перед Бурею». Драма ся надаєть ся до вистав.

Ціна примірника 35 ц.

Замовлення шліть сейчас же на адресу:

Ukrainian Labor News
Cor. Pritchard & McGregor
Winnipeg, Man.

(Дальше буде.)